

שיחות חיזוק

שיחות מפי
הרב אורן נודית שליט"א

פרשת
ואתחנן

עבודת שבעה דְּנַחֲמָתָא

שיחת חיזוק לפרשת ואתחנן

- הכל יבוא ויצטרף, להיות נעשה פתח לראש צדיק חי העולמים, ברוך הוא וברוך שמו, ועל כן אסור לזלזל בשום תפלה כלל.

ואתחנן - להתפלל בכל מצב

ויש ענין נחוץ שעלינו לדעת, כי לפעמים רואה אדם שאין לו חשק ויכלת להתפלל ולכונן פראוי, ומחמת זה מתרשל מתפלה לגמרי, ובפסוק ראשון של פרשתנו, יש רמז נפלא על זה, איך אסור להתבלבל מזה כלל, וכמו שבאר בקדשו הרב הקדוש רבי נחמן מברסלב זי"ע (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן צט), וזו לשונו: ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר (דברים ג, כג): דהנה האדם צריך להתפלל בדבקות גדול להשם יתברך, אף אם לפעמים יש עת, שאינו יכול להתפלל בדבקות. אל יאמר איני מתפלל כלל, מאחר שאינו יכול לכונן פראוי ולהתפלל בדבקות, והתפלה אינה מקבלת, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לד ע"ב): על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל וכו' אמרו לו וכו'. אמר להם: אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקבל, ואם לאו יודע וכו'.

ונהו על דרך שאמרנו, אם בדבקות, שאזי התפלה שגורה ומרצה בפיו, מקבלת. ואם לאו, חס ושלום, להפך. אף על פי כן אל יאמר האדם כן, אלא יתפלל תמיד. ואם לא יוכל להתפלל בדבקות פראוי. יתפלל בכל כחו. כי בעת שיתפלל בדבקות פראוי, אזי יעלה כל התפלות עם התפלה ההיא שהתפלל פראוי.

ונהו: ואתחנן אל ה' תמיד, בין בדבקות בין שלא בדבקות. בעת ההוא לאמר, הינו

בסיעתא דשמיא, נראה להתבונן בקדשת יום עשירי באב ובעבודה של ראית הטוב, וכמו שבאר בספר הקדוש 'שיחות התחזקות' (פרשת ואתחנן תשנ"ח).

מה שלומדים בפרשת תחנוני משה אל ה' בפרשתנו, בפרשת "ואתחנן", אנו קוראים על תחנוניו של משה רבנו להפגס לארץ ישראל, והתפלל תקט"ו תפלות כמנין "ואתחנן", ומוכא, שאם היה מתפלל עוד תפלה אחת היה נענה.

ואנו למדים מכאן, עד כמה צריך להפציר ולהתחנן לפניו יתברך על כל דבר ודבר, כי היה חסר רק תפלה אחת, כדי להגיע למחוז חפצו, ואם היה יודע שהכל תלוי בעוד תפלה אחת - בודאי היה מתפלל אותה. ומכאן רואים עד כמה עלינו להמשיך לבקש עוד ועוד, על כל דבר ודבר לפני שומע תפלה, כי סוף כל סוף, כל תפלה ותפלה תהיה לנו לעזר ולהועיל, ויבוא היום ונראה איך שכל תפלה היתה בעזרנו, ואפילו תפלה אחת קטנה שאין מחשיב אותה, עלינו לידע כי זו טעות שמכניס היצר בלבנו, כי יתכן ורק אותה תפלה קטנה שבקטנות, שאדם אמרה ללא מוחין וללא פגנה הרצויה לו לכתחלה, אף דוקא היא עלתה לרום גבהי מרומים, ופעלה מה שפעלה, מה שאין הלב יכול להכיל.

ובמיחד, בימים האלו, שהם ימי נחמה, נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם, שכל התפלות של כל היהודים, במשך כל שנות הגלות, כלן תצטרפנה ותאספנה לעת הצורך בעת הגאולה האמתית והשלמה, וכל אנחה וגניחה של כל יהודי בעת שזכר בגלות המרה הזאת

בעת שאזכה להתפלל בדבקות, שהוא בחינת שגורה תפילתי בפי. והינו בעת שהוא לאמר, שהדברים נאמרים ומרצים בפיו מחמת שמתפלל בדבקות, אז יעלה כל התפלות שהתפלל עד עתה פנ"ל; עד כאן לשונו.

מהות היום עשירי באב

נראה להתבונן במהות היום בו אנו נמצאים, שהוא יום שרפת בית אלקינו, כפי שמוכח בגמרא (תענית כט ע"א), רבי יוחנן אומר, אם היה בכחו היה גוזר תענית גם בעשירי באב, כי רבו של היכל בו נשרף, ויש כמה נפקא מינה להלכה בהתנהגות ביום הזה - מתוך כך אנו יודעים כי זהו המשך שיר לימי בין המצרים.

מוכח בשם הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ זי"ע, וזו לשונו: כ"ב ימים של קטנות שמי"ז בתמוז עד אחר תשעה באב, הם כנגד כ"ב ימי הגלות שמראש השנה ועד שמחת תורה, ובאר, אף ששם כ"ב ימים חוץ שמחת תורה, זהו משום ספקא דיומא, וגם כאן יש דגמתו עשירי באב, לכך שם בראש השנה הוא יום הזכרון, וכי"ז בתמוז סגלה לכתב קמיע לזכרון. וביום שמחת תורה אומרים "אתה הראת", ואחר תשעה באב בשבת נחמו, קוראים "אתה הראת", כי בין בימי הרעה, בין בימי הטובה - ה' הוא האלקים וכו' (ספר הקדוש 'אמרי פנחס' החדש, חלק ראשון, עמוד קלו, אות שח).

תקומה תהיה לנו

כ"ב ימים יש תקכ"ח שעות כמספר "מפתח", ולרמז, שהם ימי ה'מפתח' לגאולה העתידה, במהרה בימינו, ואם נוסיף את השמונה עשרה שעות של יום העשירי באב - שתים עשרה שעות של הלילה ועוד שעות של חצי היום, עולות השעות לסך תקמ"ו שעות, שהוא בגימטריא "תקום" - אתה תקום תרחם ציון", כי אז קמים מהאבלות

לגמרי, וכמו שכתב הרמ"א: מקצת דיני תשעת הימים בחצי היום הזה, ומשם ואילך תקומה תהיה לנו, וכן כשאומרים את הפסוק הזה בתקון חצות - מתרוממים לקום מן האבלות על החרבן.

מהות היום שבת נחמו

וענין גדול מאד הוא להכין עצמנו לנחמת ציון וירושלים, וכמו שכתבו הצדיקים זי"ע, אשר בשבת נחמו, הבאה עלינו לטובה, כלולות בה כל שבועה דנחמתא, וכפי הידוע אשר גופא בטר רישא גריר (ערוכין מא ע"א), ונמצא שבראש - שהיא שבת נחמו - תלוי כל הנמשך אחריו, ולכן צריך להתעורר בשבת זו מאד אודות ענין הנחמה, ולדעת כי בזה תלוי כל ההארה של כל השבתות הבאות אחריה לטובה.

בכל שנה מתחדש הנחמה מפי ה' ממש

ומוכח בספר הקדוש 'פרי צדיק' (פרשת ואתחנן אות יא) וזו לשונו: איתא בפסיקתא (החדשה), אמרו ישראל, רבנו ישעיה, תאמר שלא באת לנחם אלא לאותו הדור וכו', אמר להם: כל הדורות באתי לנחם, אמר אליהם לא פתיב כאן, אלא יאמר אליהם.

ויש להבין, שהרי נחמה זו נאמרה אז להנביא שבאותו הדור, אבל לדורות הא לא יקרה נביא! ואיך שיקר יאמר אליהם? על ידי מי יאמר?! והנה לו לומר: אמר אליהם, ולכתב איזה רבוי לרבנות נחמה אף לדורות הבאים!

אך הענין, על פי מה שאמרו בפסיקתא (הישנה) דדרש שם, שלא רצו לקבל תנחומין מהנביאים, ואמר הקדוש ברוך הוא: בואו עמי אני ואתם נלך אצלה ומנחמים לה: נחמו נחמו עמי יאמר אליהם" (כמו עמי בחיריק).

ויש להבין, הא כל נחמות שאמרו הנביאים גם כן דבר ה' הוא, ומה מוסיף נחמה שאמר

ידי הנביאים פנ"ל, על זה אמר הקדוש ברוך הוא: 'בואו עמי, ויהיה כמו "זה הדבר אשר צנה ה' ודברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם, כי אם עשה אשר חפצתי" וגו', ועל ידי זה יקבלו התנחומין ויפנס ללב.

ונה שאמר: 'תאמר שלא באת לנחם אלא אותו הדור', שמה יועיל לדורות, איך יפנסו התנחומין ללב? פינן שפבר נכתב בספר! ולא יהיה להם כח יותר מנביאים. ועל זה נאמר "יאמר אלהיכם" - שגם לדורות, כשיקראו בספרי הנביאים הנחמות, אז בעת הקריאה "אמר אלהיכם" - אלו הנחמות, ויהיה מפרש דבר ה' אשר לא ישוב ריקם, ויכנס ללב שיקבלו הנחמות. וכן בכל שנה ושנה כשקורין בהפטרות ז' דנחמתא, מתחדש הנחמה מפי ה' ממש ונכנס ללב. והוא הנחמה לראש השנה שיהיו נגאלין בתשרי על ידי תשובה; עד כאן לשונו.

עבודת ימי שבועה דימי נחמתא

צריך לדעת, שבימי בין המצרים, הקדוש ברוך הוא נותן לכל יהודי את פחו וחלקו בבית המקדש ובמלך המשיח. וכשם שעבודת ימי בין המצרים היא להתאבל על ירושלים ולצפות לגאולה מתוך אבלות וכו', כך עבודת ימי שבועה דנחמתא היא להתעסק בנחמה - שהקדוש ברוך הוא מכניס בכל יהודי חזוק של נחמה שהיא גאולה פורתא.

אנו מצפים שהקדוש ברוך הוא יגאל אותנו. וכמו ששרש כל הגליות היה חרבן בית המקדש, ומשם גם נמשכת הגלות הפרטית של כל אחד, שהוא הקשי שיש לכל יהודי, הן קשי בפרנסה, הן קשי בעבודת ה', הכל נמשך מחרבן בית המקדש בכלל - כמו כן, כשאוחזים בנקדה של נחמה, צריך לדעת שכל החזוקים והעדודים באים ונמשכים מנחמת ציון וירושלים, שבאה עלינו בשבתות הללו.

"אני ואתם"? אף הענין פידוע, שיש הבדל בין כל הנביאים שנתנבאו ב'כה אמר ה', והוא אספקלריא שאינה מאירה - מוסיף עליהם משה שנתנבא ב'זה הדבר' (כמו שאיתא בספרי מטות, הובא ברש"י) שהוא מפרש דבר ה' וזהו אספקלריה המאירה (כמו שאיתא בבימות מ"ט ע"ב).

ואמרנו, שזהו הפרוש מה שנאמר בריש ספר דברים: "אלה הדברים" - שהוא כמו 'זה הדבר', אף 'זה' לשון יחיד וזה לשון רבים. דאף דספר משנה תורה הוא שרש תורה שבעל פה, שמשה מפי עצמו אמרן. (וכן איתא בזהר ח"ג רסא ע"א - תורה שבכתב ושבעל פה, והוא אקרי תורה ומשנה תורה), מכל מקום היה גם כן מפרש דבר ה'. והקורא בפרשה במשנה תורה מרגיש בלב מפרש 'אלה הדברים', כמו 'זה הדבר אשר צנה ה'', הינו באספקלריא המאירה, ועל זה פתיב: "כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם" וגו' (ישעיה נה, יא).

והנה כאן בנחמת ציון, פתיב (ישעיה מ, ב): "דברו על לב ירושלים", אבל לא קבלו תנחומין - שלא נכנס ללב, שבודאי לדור שהיו בשעת החרבן, מה הועיל הנחומים? והלא הלכו בגולה ברעה רבה! ומה שחזרו לסוף ע' שנה, אינו תנחומין לשעת הגלות. אף עקר התנחומין, במה שאמר: "כי נרצה עונה", הינו שזדונות נעשות פזכות, ורצון שפנה יהיה להם נחמה בגלות על דרך מה שאמר על פסוק (ישעיה נד, א): "כי רבים בני שוממה מבני בעולה", הוי הרבה צדיקים העמידה לי בחרבנה, יותר מצדיקים שהעמידה לי בכנינה. וכן, עקר התפשטות תורה שבעל פה היה בבבל (כמו שאיתא בסכה כ' ע"א).

והשתי ישיבות שבבבל לא ראו שמד וכו' (תנחומא פרשת נח), ועליהם הפתוב אומר (ישעיה ט, א): "העם ההלכים בחשך ראו אור גדול" - אור הראשון שנגנז לעמלי תורה שבעל פה. וזה שלא נכנס בלבם לקבל תנחומין על

יש לשמח לב המלך בשמחה העתידה

כתב רבנו הקדוש, רבי ישראל המגיד מקאזניץ זי"ע, (עבודת ישראל פרשת מסעי) וזו לשונו: 'עקר הענין להתחזק ולאמץ את לבו בעתים הללו, לבלתי יפל ברשת ההתרשלות מעבוד ה' חלילה, ואפלו בתשעה באב - שהוא חשף למראה עין, הגם שיש לבכות במר נפש על כל אשר מצאתנו ביום ההוא, מפל מקום, יש לשמח לב המלך בשמחה העתידה, שבו יולד מנחם ויגאלנו במהרה, וישמח ה' במעשיו, והיתה לו המלוכה כימי קדם; עד כאן לשונו.

הגלות - בכלליות ובפרטיות

וצריך לדעת שעקר הגלות הוא בכלליות ובפרטיות, כמוכא בספר הקדוש ד'גל מחנה אפרים' (פרשת בשלח) וזו לשונו: 'ענין הגלות בכלל, דומה לשנה וחלום, שבלתי יודע מה הוא ענין האמת והתכלית האמתי, והוא רק דברים המדמים - שלכל אחד דומה לו שהוא אמת.

וכך ראוי לעבדו יתברך שמו, והגאולה הוא, שה' יאיר עינים, שהכל יראו מה הוא האמת הגמור ויצאו מן הגלות שהוא השקר.

וכן הוא בפרט אצל כל אדם ואדם, בסוד (תהלים טו, טז): "קרבה אל נפשי גאולה", כדמיון החלום, פאשר הוא, חס ושלום, מטבע בשקר, הוא בגלות - שדומה לשנה וחלום. וכשהשם יתברך עוזר לו, שהוא מזכך רעיוניו ומחשבותיו בקדשה ובטהרה, שלא ישוטט מחשבתו בשום דבר בלתי לה' לבדו, ונכנס בגדר האמת, אז הוא זוכה לבחינת הוי"ה ברודף הוא, שהוא אספקלריא דנהרא, באור ופומצחצח בלי שום תערובות, וכל חלומותיו אמת, וכל מה שרואה הוא אמת, וכל שהוא אמת - רואה! והוא מחמת שיצא מן הגלות ומן השקר רק כל פעלותיו הם לאמתתן עד כאן לשונו.

החל משבעה עשר בתמוז ועד ראש השנה יש שבעים ושנים יום, וזהו אמרנו בראש השנה - 'ובכן' בגימטריא שבעים ושנים. בכל העבודה הגדולה של אכלות ציון וירושלים והמית הלב לבנן בית המקדש - בכל זה יש לנו פנים לבוא אל המלך ביום המלכות שלו - דא יומא דדינא דראש השנה.

כימי צאתך מארץ מצרים

כעת אנחנו נמצאים בחמשים הימים שאחר יציאת מצרים, זו היא תקופת הנחמה שמתגדלת ומתרחבת ביותר, כמו שכתוב בפסוק: "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". ותבת נ' פלאות - נ' ימים חמשים ימים שהם 'כל' פלאות (עין בספר הקדוש 'סוד העבודה' חלק ב' מכתב מו).

ימים של צפיה לגאולה

ובימים האלו אנו יכולים לסגל לעצמנו, עוד כח של חזוק, עוד כח של נחמה. כל הפחות שיהודי השקיע בענין של משיח, בענין של צפיה לגאולה, בימים של ימי בין המצרים, עד הגיע יום ראש השנה - עומדים לטובתנו ביום הדין הגדול והנורא של ראש השנה.

מוכא בגמרא (ראש השנה י" ע"א), בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים, וזה מרמז על משיח בית יוסף; וענין שיצא מבית האסורים, הוא ענין של גאולה, השחרור הגדול, שאנו מצפים שהקדוש ברוך הוא יגאל אותנו גאלת עולמים.

בחינת "כי פי ה' דבר"

וצריך לדעת ולהאמין, כי בפרשת השבוע, כלולים כל האורות וכל ההשפעות אשר שייכים אל השבוע שקוראים בו את הפרשה הזאת, וזה נמשך על ידי הלמוד שנים מקרא ואחד תרגום, או למוד חמש ורש"י, וביותר בעת

קריאת התורה בשבת בבקר, בבית הכנסת, מפי בעל קורא, שצריך לדעת, שזו בחינת "כי פי ה' דבר", שדבר ה' בעצמו, כביכול, ומוסרו הטוב, נשפע בעת ההיא, וממנה ישקון כל העדרים, נפשות ישראל אשר בצל כנפיו יחסיון, לראות בטוב ה' כל אותו השבוע; אשרי הזוכה לזה.

נשפעים אורות גדולים

בפרשתנו נשפעים אורות גדולים מהפסוקים, הן מפסוקי ההפטרה המשפיעים נחמת הקדוש ברוך הוא לעמו ישראל, והן בפסוקי הפרשה שבהם מדבר הרבה על מצות למוד ודיעת התורה, כמו שכתוב (דברים ה, א): "ולמדתם אתם ושמרתם לעשתם"; וכן כתוב (שם ו, ז): "ושננתם לבניך, ודברת בם בשבתך בביתך, ובלכתך בדרך, ובשכבך ובקומך", ודרשו חז"ל (יומא יט ע"ב): "ודברת בם" - ולא בדברים אחרים.

ענין התפלה

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא" - בפרשה הזאת נתעורר ענין התפלה, שכחה עצום עד מאד, וכל תפלה פועלת מאד, וכמו שכתוב (דברים ד, ז): "כי מי גוי גדול, אשר לו אלקים קרבים אליו, כה' אלקינו, בכל קראנו אליו", כל פעם שקוראים אל הקדוש ברוך הוא - הוא שומע.

מעמד הר סיני

ענין עשרת הדברות - מעמד הר סיני, חוזר ונשפע. כל האורות שהיו בהר סיני, חוזרים ונשפעים. וכתב רבנו בעל ה'אמרי יוסף' מספינקא, ועוד צדיקים זי"ע, שבחינה מסגרת, קריאת פרשה זו בעת - גדולה יותר מאשר מעמד הר סיני בפעל ממש, ובכל פעם נמשכת ההארה יותר ויותר, כי הבריאה יותר משלמת, והתקון בא אל קצו, ואשרי האדם הזוכה להתעורר מאד בעת קבלת התורה,

כאלו עומד בעת ליד הר סיני, ומקבל את התורה מפי הגבורה בקדושה ובטהרה.

סוד האמונה הקדושה

עוד יש בפרשתנו את קריאת שמע, ובה מזכרת מצות תפלין, וסוד האמונה הקדושה, הדבר הראשון הוא: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", וכן "שמע ישראל, ה' אלקינו, ה' אחד", "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים, אין עוד מלבדו" - ופרש רש"י ז"ל, כתרנומו, איתחזיתא, בשעת מתן תורה פתח להם שבעה רקיעים, וכשם שקרע את העליונים, כך קרע את התחתונים וראו שהוא יחיד וכו'.

ועל כן, זה הזמן המכשר להתחזק באמונת השם יתברך, וליחדו בכל מיני יחוד, ולהאמין בהשגחתו יתברך הפרטית, איך שאין שום כח בעולם מלבדו יתברך, ולהתחזק בדבקות גדולה בו ובמצותיו הקדושות, כי אמונה - היא סוד הדבקות המחלטת בחי החיים, יתברך שמו.

היראה והאהבה מהקדוש ברוך הוא

עוד למדים אנו בפרשתנו, את ענין היראה והאהבה מהקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (דברים ו, ב): "למען תירא את ה' אלהיך, לשמר את כל חקתיו ומצותיו אשר אנכי מצוה, אתה ובנך ובן בנך, כל ימי חייך. ולמען יארכן ימיה". שזהו הלמוד הקדוש של יראת שמים, שזה עקר התורה, והוא השער הראשון והפתח של כל עבודת השם יתברך; בתחלה יראת העניש, ואחר כך זוכים אל יראת הרוממות, בגין דאיהו עקרא ושרשא דכל עלמין, יתברך שמו. ואחר כך מיד, באה פרשת "ואהבת", ענין אהבת השם יתברך, לאהבו בכל לב ובכל נפש ובכל מאד, שזהו הבטול הגמור והמחלט אל אהבת ה', שאין שום אהבה שתדמה לה, וכשזוכים לאהבה הזאת, היא מבטלת את כל האהבות האחרות.

אהבת השם יתברך לעמו

מעצם המצוה לאהב את ה', אנו למדים על הרצון הגדול של הקדוש ברוך הוא בנו, ואת אהבתו הגדולה אלינו, שאהבתו בודאי אינה לוקה בחסר, אלא היא בתכלית השלמות, ואהבתו העצומה הזאת הנחיל לנו, בבחינת (משלי כו, יט): "כמים הפנים לפנים" וכו', כפיכּוּל.

והוא יתברך מתחנן אלינו (דברים ד, כט-ל): "ובקשתם משם את ה' אלהיך ומצאתה, כי תדרשנו, בכל לבבך ובכל נפשך, בצר לך, ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקלו".

והמתבונן בפסוקים אלו, ובמשמעותם, מביין את אהבת השם יתברך לעמו, איך שממתין ומצפה אל כל אחד ואחד, שלא ידחה מאור פניו יתברך כלל.

בנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים

והנה דבר ידוע הוא, אשר כל ההשפעות של השבוע נמשכות משבת קדש, כמו שאיתא בזהר הקדוש (ח"ב פח ע"ב): 'כל שתא יומין, מניה מתברכין', [כל ששת הימים מתברכים ממנו – מיום השבת] ואם כן, כאשר חל יום גדול במהלך השבוע, הארתו ותחלת קדשתו נמשכות מיום שבת קדש שלפניו.

בשבוע זה, הבא עלינו לטובה, יחול היום הגדול והקדוש, חמשה עשר באב, שהוא יום מסגל מאד לכמה ענינים, ומקורו טהור, ממה ששנו רבותינו במשנה (תענית כו ע"ב): 'אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל, כט"ו באב וכיום הכפורים, שבהם בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין, כדי שלא לביש את מי שאין לו, וכל הפלים טעונין טבילה. ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים. ומה הן אומרות? בחור! שא נא

עיניך וראה מה אפה בורר לך. אל תתן עיניך בנוי - תן עיניך במשפחה'.

ובהמשך, הגמרא (דף ל' ע"ב) מבארת עוד דברים שארעו כט"ו באב, וכל אמורא מביא דעה אחרת, וזו לשונם: יום שהתרו שבטיים לבא זה בזה... יום שהתרו שבט בנימין לבא בקהל... יום שכלו בו מתי מדבר... יום שבטל בו הושע בן אלה פרסדאות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים, שלא יעלו ישראל לרגל, ואמר, לאיזה שירצו יעלו... יום שנתנו בו הרוגי ביתר לקבורה... יום שהיו פוסקין בו מלכרות עצים למערכה... מכאן ואילך, דמוסיף יוסיף, ודלא מוסיף יאסף. תני רב רב יוסף, מאי 'יאסף'? אומר רב יוסף, תקבריה אמייה; עד כאן לשון הגמרא.

אין הדברים כפשוטם כלל

הצדיקים הקדושים זי"ע גלו לנו, כי אין הדברים כפשוטם כלל, חס ושלום, שכל מהותו של יום הוא רק ענין זה שיוצאות וכו' - אלא זה בא לרמז על דברים גבוהים ורמים.

והוא כדגמת הקורא מגלת 'שיר השירים', ומצייר את הדברים, כאלו פשוטם כמשמעם, חס ושלום, הרי נמצא שזה מקלקל את עקר המכון, כי בודאי הוא משל נורא ונפלא, שיש לו נמשל עמק אודות החבור הנשגב שבין כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא, ומגלה את גלוי האהבה שיש לקדוש ברוך הוא עם כלל ישראל, עד לאין שעור וערך, עין לא ראתה, ולית מחשבה תפיסא.

יוצאות בבגדי לבן שאולין

כמו כן הוא מאמרם ז"ל שבנות ירושלים יוצאות בבגדי לבן שאולין. ובנות 'שאולין' לומר, שכל נשמה מישראל, מתלבשת במדרגה גבוהה מכפי מדתה, הינו, שאז מתעלות הנשמות למדרגות גבוהות ונשגבות, הרבה למעלה ממדרגתם.

וחולות בכרמים

והדברים מבארים יפה בספר הקדוש 'קדשת לוי' (לשבת נחמו) וזו לשון קדשו: 'מאמר חכמינו ז"ל (תענית לא ע"א), עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים לעתיד לבא, כי הנה יש שני מיני התעוררות. יש שאדם מעורר עצמו לעבודת הבורא יתברך, ויש התעוררות דלעלא - מה שמגיע לאדם התעוררות מלעלא לעשות רצון הבורא יתברך. והנה מה שאדם מעורר מעצמו, זה נקרא שלו, ומה שמגיע לאדם התעוררות מלעלא - זה אינו שלו, ונקרא זה אצל האדם 'שאולה'.

והנה בראש השנה, האדם עצמו מעורר רצון הבורא יתברך, ויש לו פחד מיום הדין. ובחמשה עשר באב מגיע לאדם התעוררות מלעלא, כי בא הקדוש ברוך הוא לשפט את העולם.

וזהו הרמז: 'שבהם בנות ישראל', רומז על נשמות וכן נסת ישראל. 'בכלי לכן, לכן מרמז על הא"ן, כי בלכן כלול כל הגונון. וזהו הרמז 'שאולין', שזה הבחינה והתעוררות, בא להם מעלא כנ"ל. וזהו הרמז 'וחולות בכרמים', כי מחול הוא מה שאדם מנגן בכלי זמר, וזה עושה המחול, כפי הנגון שזה מנגן ונמצא איש אחר מעורר אותו.

וזהו הרמז 'עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים' - שהקדוש ברוך הוא מעורר אותם לעשות רצונו יתברך, והם יעשו רצונו כפי התעוררות שמגיע עליהם. וזהו הרמז גם כן בכאן, שזה היום מעורר על התעוררות מלעלא וזה 'וחולות בכרמים כנ"ל'; עד כאן לשונו.

יכול לשאב מלא חפנים קדשה וטהרה

ובארו הצדיקים זי"ע, שהיום הזה - חמשה עשר באב, הוא יום מסגל לתפלה, והינו הרמוז במשנה - בחור שא נא עינך וראה, מה אתה בוחר לך?! שהקדוש ברוך הוא

אומר ליהודי: בחר מה שתבקש, כי אתה יכול לפעל הרבה - גדולות ונצורות. צריך לנצל את היום הזה שהוא מסגל לתפלה. כשקוראים את המעשה של בנות ירושלים, אשר היו יוצאות ומחוללות בכרמים, צריך לדעת, שהיה גנוז בזה אור נעלם, השפך לתקון הנשמות והתקרבותן לאביהן שבשמים.

והסבירו הצדיקים: "מי שאין לו אשה, נפנה לשם", מדבר אודות איש צדיק וקדוש בזה, שהוא בבחינת "מי שאין לו אשה", הינו שהוא רחוק מהתאוות לגמרי, כמו שבע שנים בקבר, ללא שום מחוש של תאוה; הוא 'נפנה לשם', הוא יכול לשאב מלא חפנים קדשה וטהרה, ולזכות לאורות נשגבים ונפלאים ביום טוב הקדוש הזה.

מנח ביום הזה כח גדול מאד

והנה בזמן שבית המקדש היה קיים, היו נפעלים הענינים הגדולים ההם על ידי מעשינו לשם שמים, ועכשו, שבטל כל חזון, ואיננו יכולים לקיים המנהג כפשוטו, על פי סודותיו הנוראים, לכן בטל המנהג. אבל על פי פשוטו, כשרשו, עדין מנח ביום הזה כח גדול מאד, היכול להאיר על נפשנו ולהביאה אל מקום גבוה - בדיוק כמו אז, כי הענפים נכרתו לעת עתה, אבל השרש הקדוש, עודנו נטוע ומגן עלינו.

שפע של אהבת חברים

עוד מובא בגמרא שם: "יום שהתרו השבטים לבוא זה בזה". 'שבט בנימין התר לבוא בקהל', זה מעורר, שיש שפע של אהבת חברים - אהבת חנם. וכתב רבנו צדוק הכהן מלובלין זי"ע, בספר הקדוש 'תקנת השבין' (אות ו), וזו לשונו: 'היום טוב דחמשה עשר באב, שבו התרו שבטים לבוא זה בזה, דעל ידי זה הוא התאחדות כל השבטים יחד, דמורה היות כלם עם אחד, ולא כל שבט עם בפני עצמו, וממילא כלא חד, וגם

ונבא דארניה, ארניה הוא, ואז יהיה גם תשעה באב לששון ולשמחה, ולא יהיה עוד מרי נפש פלל.

יש די בשמע אותו יום על כל השנה

כתב רבנו צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק לט"ו באב אות ג), וזו לשונו: 'טעם האחרון בגמרא - שבו ביום פסקו לכוות עצים למערכה. והנה כל הטעמים הקודמים, הם היו תקונים על הקלקולים, לבער הפגמים שבנפש. והטעם הזה מרמז על הוספת התלהבות הקדשה בנפש מיום הזה. פי ענין הבאת עצים למזבח היה בבית שני, שחרבו הגוים העצים שבארץ ישראל, ולא היה מצוי מה לבער על המזבח, ותקנו להתנדב עצים - להלהיב את אש הקדשה על המזבח. וביום ט"ו באב פסקו מלכוות עצים, פי יש די באש הקדושה הנשפע באותו יום, על כל השנה'; עד כאן לשונו.

מט"ו באב ועד ראש השנה יש מ"ה ימים, וזה נרמז בפסוק (דברים י, יב): 'מה ה' אלקיך שאל מעמך, כי אם ליראה'; במ"ה ימים אלו צריך להוסיף יותר חזוק, לקראת יום הדין הגדול והנורא של ראש השנה.

וחתתם מטלת על הבריות. לא כן עתה, איש לדרך פנה, ויפנו אליו יתברך ערף ולא פנים, ואוי לאותה בושה וכלמה. נוסף על זה, אפלו בראש חדש אלול, שאז נאמר (עמוס ג, ח): "ארני"ה שאג מי לא יירא", ויבדאי ראוי לכל איש הישראלי לגשת אל עבודת הקדש פנימה, רק ביראת אלהים כל היום מימים האלו, בפחד ומורא מהדר גאונו בקומו לשפט את הארץ - כל זה נשכח מלוח לבם. והנביא (עמוס ג, ו) מכריז ואומר: "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו", מוסב על ימי אלול, שתקנו לתקע שופר להפחיד את העם לתשובה, ומתמיה הפתוב 'היתקע שופר בעיר', ואף על פי כן - 'והעם לא יחרדו'. ואם גם בזה לא שבו עד ה', אם כן במה יחרדו את לבם לאביהם שבשמים?! ושתי רעות עשו, כי מהראוי כל השנה כלה, מראשית השנה עד אחרית השנה, לירא את ה' הנכבד והנורא, ועל כל פנים, אם הספיל עצות מראשית השנה, ראוי לחרד לבו בקרבו באחרית שנה, בחדש אלול, שמכריזין בקול שופר לעורר לבבות הישנים - גם באלה לא שבו עד ה', כי לא ידעו ולא יבינו, ויתפשו במזמות זו חשבו כל השנה, גם עתה לא סרו וכו'; עין שם לשונו עוד.

זהו הזמן להתחבר היטב

בימים האלו מביק ומאיר מאד אורו הבהיר של משיח צדקנו, וכל יחיד יכול לבקש ממנו יתברך, בלשונו של דוד מלכא משיחא: "גל עיני, ואביטה נפלאות מתורתך" (תהלים קיט, יח). כל יחיד מקבל כחות עצומים של קדשה, אורות של משיח - השפעות של גאלה, ממה שנמשך עלינו בתשעה באב על ידי האבלות, התענית, הקינות והבכיה וההשתתפות בצער שכינת עזנו, לכן זהו הזמן להתחבר הדק היטב אל ההשפעות הנפלאות האלו, ולשאב עדוד וחזוק עצום משבעה דתחמתא, המתגלים ומאירים באור נורא ונפלא בימים אלו.

מוסר נורא לזמן הזה

וכך מרעים בקולו, קול עז, בספר הקדוש 'אור המאיר', וזו לשון קדשו הנוראה (דיוש לראש השנה): 'והנה עתה, בזמן הזה, רבים הם עמי הארץ, ואינם משגיחים על כל זה, וגם בתמשה עשר באב, שהוא אחת מהנה זמן תשובות השנה, לא נפר על פניהם מורא שמים ותוספת עבודה, כאשר ראו עיני ולא זר. בימים הראשונים, בבואם עתים הללו, כל אחד ואחד מהמתקדשים ומטהרים להכניס צנאדם בעבודת אדוניהם, ומלאה לבם לגשת ולקרב לתודתו ולעבודתו יתברך, היה נפר על פניהם יראת הבורא ברוך הוא, ומוראם

עקר תקון המדות - תקון מדת החסד

מובא בספרי החסידות של תלמידי הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, ששבעה דנחמתא מכונים כנגד שבע הספירות, כל שבוע כנגד תקון מדה אחת משבע המדות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד יסוד, מלכות. כי בכך מנחמים את הנשמה, סוד השכינה, סוד כנסת ישראל, על ידי שזוכים לתקן את כל השעור קומה, ולעשות נחת רוח ליוצרנו יתברך שמו.

והנה השבוע הראשון, העת שאנו אוהבים בו עתה, הוא כנגד מדת החסד. והנה ידוע, שחסד היא הספירה שהולכת עם כל הספירות, וכל המדות כלולות בה, ועל כן עתה הוא הזמן להתבונן בתקון המדות, להיות שלמים במדות מתקנות בין אדם למקום ובין אדם לחברו, לתקן את כל הפגמים ולהשריש המדות הללו בקרבנו, שנוכל לעשות רצונו יתברך בלבב שלם.

ועקר ההתחלה של תקון המדות, הוא בתקון המדה הראשונה שהיא מדת החסד; להרבות באהבת חברים אחוה ורעות, שזה מתקן את הפגם של שנאת חנם שבועון זה נחרב בית מקדשנו, ומקרב הגאולה ומזרז את בנין בית המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו, אמן.

למשל מצות מחצית השקל

כל ענינו של בית המקדש הזה, אהבה ורצון בין בני אדם. כמו למשל מצות מחצית השקל, שהיא בחינת מחצית, שכל אחד ידע שהוא רק חצי, וכדי להשתלם - עליו להתמזג עם הזולת ולהיות שלם עמו, ומזה דיקא מביאים את הקרבנות לבית המקדש, והוא להורות, שעקר השעשועים והנחת רוח שעולה מבית המקדש ועבודת הקרבנות, הוא על ידי האור הגדול השייך לכלל ישראל ביחד, ואין אדם לעצמו ולבדו - כלל.

והנה זה פלא, שהמצוה הזאת מתאימה לכל יהודי. כי משה התקשה במצות מחצית השקל, והוציא הקדוש ברוך הוא מתחת פסא הכבוד מטבע של אש והראה לו (שמות ל, יג): "זה יתנו כל העובר על הפקודים". גם מי שנתחלש והוא בחינת עני מבחינה רוחנית, גם יש לו שיכות וחלק בנחלת עבדי ה'. ואין לחק שום בריה, כי בפנימיות - הכל חפצים ליראה את שמה, ולכל אחד יש תקון ותקנה, וממילא צריך להיות באחדות ובשלום עם כלם.

השראת השכינה שרתה בפתח האחדות

והנה ענינו רואות, אשר כל השראת השכינה, שרתה על כלליות נשמות ישראל, מבין הכרובים, וכמו שכתוב (שמות כה, כ): "והיו הכרובים פרשי כנפים למעלה, סככים בכנפיהם על הכפרת, ופניהם איש אל אחיו, אל הכפרת יהיו פני הכרובים"; ואז שרתה עליהם השכינה, וכמו שכתוב (שמות לט, מג): "ויברך אתם משה", ופרש רש"י (במדבר רבה יב, ט): "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נעם ה' אלקינו עלינו וגו' (תהלים צ, יז). וזה רמז על השכינה הקדושה השורה על כלל ישראל על ידי "נעם", וכמו שכתוב (משלי ג, יז): "דרךיה דרכי נעם, וכל נתיבותיה שלום".

אהרן אוהב שלום ורודף שלום

לכן דוקא, בחר הקדוש ברוך הוא באהרן הכהן, שהוא ישרת בקדש, כי הוא היה מרובה למדת השלום והאחדות (אבות א, יב): "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

ואמרו חכמינו הקדושים ז"ל (אבות דרבי נתן פרק שנים עשר): "מפני מה בכו ישראל את אהרן שלשים יום אנשים ונשים? מפני שדן אהרן דין אמת לאמתו. מניין? לא אמר לאיש שסרחת ולא לאשה שסרחת, לכך נאמר:

בשעור קומה, הרי שיש כביכול פגם בכל השעור קומה, ויש צער רב בעולמות העליונים, אשר רק שם יודעים מגדל החרבן של המחלקת, עד כמה פוגם מאד למעלה, כביכול. אבל בהפך, כאשר השלוח והשלום שבים לשרר באהלי ישראל, יש שמחה גדולה למעלה, וכלשון אליהו הנביא שם, שזה מה שמבקש הקדוש ברוך הוא מעם ישראל.

בחצצרות: חצי - צורות

כתוב (תהלים צח, ו): "בחצצרות וקול שופר, הריעו לפני המלך ה'". המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע אמר, אשר "בחצצרות" הוא חצי - צורות. ואפשר לפרש, שכאשר יהודי אומר שהוא רק חצי, והוא מחבר להתחבר עם חברו, כדי להשלים את עצמו, "וקול שופר" - [מלשון 'שפרו' מעשיכם], שופר רואה את השופר, הינו שרואה את היפי שבמצלות חברו - אז "הריעו לפני המלך ה'", כך אפשר לזכות לבחינת רעות וידידות כביכול, הינו התחברות עם השכינה - השראת השכינה מחלטת.

התרו לבוא זה בזה

בראש חדש אב חלה פטירת אהרן הכהן, וזה מאיר לכל ימי החדש, ומעניק לנו כח להתגבר במדת אהבת חנם, להיות מתלמידיו של אהרן - "אוהב שלום ורודף שלום", וזה מסגל מאד מאד לקרב את הגאולה. וכיום חמשה עשר באב מתגבר והולך ענין זה, וההארה של עבודתנו בזכוף המדות שבין האדם לחברו, מתפשטת והולכת שזו בחינת "התרו לבוא זה בזה". ואשרי הזוכה להחזיק בקרנות מזבח האהבה הגדולה הזאת, ולהיות שלם במדותיו, שהיא עקר ההתקרבות אל השם יתברך, פנזכר לעיל.

מוכא בספרים הקדושים, בשם צדיקים זי"ע, שמשיח צדקנו יחזיר בתשובה את ישראל, ואזי מיד, כל יהודי יראה את המעלות

"ויבכו אתו כל בית ישראל". אבל משה, שמוכיחן בדברים קשים, נאמר (במדבר כ, כט): "ויבכו בני ישראל את משה". ועוד כמה אלפים היו בישראל שנקראו שם 'אהרן', שאלמלא אהרן, לא בא זה לעולם - שהיה משים שלום בין איש לאשתו, ומזדוגין זה עם זה, והיו קורין שם הילוד על שמו; עד כאן לשונם.

ולכאורה קשה, וכי כל כך היו מתקוטטים ומריבים זה עם זה, אנשי דור דעה פאלו, עד שזה היה כל עסקו של אהרן הכהן? אלא מוכא מצדיקים זי"ע, אשר אהרן כהנא קדישא, כל כך היה שלם בתקון המדות, ומדרגתו בשלמות האהבה היתה כל כך גבוהה, עד שהיה מאיר לתוף לבבות ישראל שלא יבואו לכלל מחלוקת, וזה שהיה "אוהב שלום ורודף שלום", שכחו היה גדול ועצום כל כך, עד שהחדיר בכח עז שלומו, בכל אנשי הדור, שהיה לכל אחד בלבד רק אהבה כלפי חברו. אבל כשנפטר ונסתלק אהרן, תכף הרגישו וחסו באבדן, משום שההגנה הזאת הוסרה, והחלו להרגיש את הקפידה שבין אדם לזולתו, אזי בכו כלם, בהרגישם את ההעדר הנורא שנוצר בהסתלקותו של יחיד ה' ויחיד כל בית ישראל, אהרן הכהן.

מה אני מבקש מכם?

איתא בתנא דבי אליהו (רבה פרק כו): 'אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: בני! אהובי! כלום חסרתי דבר שאבקש מכם? ומה אני מבקש מכם? אלא שתהיו אוהבין זה את זה, ותהיו מכבדין זה את זה, ותהיו יראים זה מזה, ולא ימצא בכם עברה וגזל ודבר מכער - שלא תבואו לידי פסול לעולם'.

וצריך לדעת, שזו היא הנחת רוח הגדולה שיש לקדוש ברוך הוא, כשיש אהבה ושלום בכלל ישראל. כי כלל נשמות ישראל, הם בסוד השעור קומה השלם, וכאשר יש חסרון

שיש בחברו, כל יהודי יראה כמה טוב יש בזולתו; וכנסח התפלה של הרב הקדוש הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע: 'שנראה כל אחד מעלת חברינו, ולא חסרונם, חלילה'.

תקון המדות הוא כל החיים

הזכרנו למעלה, אשר שבועה שבועות הללו מסגלים לתקון המדות. צריך לזכר שעבודת תקון המדות, אינה עבודה זמנית, אלא עבודה תמידית של כל החיים. היא אינה קשורה לתקופה או לזמן מסים, שנה, שנתיים וכו', ואז פונה לענן אחר כי כבר תקן מדותיו. אלא, עבודת תקון המדות נמשכת כל החיים, שעלינו לשפר את הטבע. כל החיים האדם חייב ללחם עם מדותיו הבלתי מזככות - לדרף אחר כל סדק ואחר כל תקלה במדותיו, לזכר אותן זכוף אחר זכוף, נקיון אחר נקיון, וכל ימיו ב'עמוד והחזר' קאי, עד שכל חיו יזכו להיות מתקנים ומטהרים לפני המקום, ברוך הוא וברוך שמו.

לרגעים תבחננו

עלינו לדעת, אשר כל פעלה קטנה שאדם עושה בענין של תקון המדות, כבר מזככת אותו. כי אדם נפעל על פי פעלותיו, ולא דוקא מעשים גדולים, אלא "לרגעים תבחננו". לפעמים זוכה להבליג על איזה עלבון קטן או גדול, ואינו מגיב, הרי הוא בבחינת "מקדש שם שמים בסתר". האדם יכול להגיע על ידי זה למדרגות עצומות, ואי אפשר לתאר איזה שפע הקדוש ברוך הוא משפיע עליו באותה שעה, אפלו כשאין איש יודע מאימה על ההתמודדות שלו, והוא בעצמו, ירא מאלקיו, לשתק בדבקתו העצומה ברוחניות האלקות החופפת עליו, ושכרו עולה עד אין סוף. וכמו שאמר הגר"א באגרותו, שעל כל רגע ורגע שאדם חוסם פיו, זוכה לאור הגנוז אשר אין כל מלאך ובריה יכולים לשער.

מעשה רבי פרידא

מוכא בגמרא (ערוכין נד ע"ב): רבי פרידא הנה ליה ההוא תלמידא, דהנה תני ליה ארבע מאה זימני - ונמר. זימנא חדא בעייה למלתא דמצוה, תנא ליה, ולא גמר. אמר ליה, האידינא מאי שנא? אמר ליה, מהאי שעתא דאמרו ליה לומר, איכא מלתא דמצוה, אסתתי לדעתתי, וכל שעתא אמיןא, "השתא קאי מר", "השתא קאי מר". אמר ליה, הב דעתך דאתני לך. הדר תנא ליה ארבע מאה זימני אחרני - ונמר. נפקא בת - קול ואמרה ליה, ניחא לך דליספו על חייך ארבע מאות שני? או דתזקה את ודרך לעלמא דאתי? אמר ליה, בעינא דאזקה אנא ודראי לעלמא דאתי. אמר להן הקדוש ברוך הוא, תנו לו זו וזו; עד כאן לשון הגמרא.

[תרגום: רבי פרידא היה לו תלמיד מסים, שקהה לומד אתו ארבע מאות פעמים - ורק אז קלט את הנלמד. פעם אחת קראו לו לדבר מצוה, למד אתו, ולא קלט את הלמוד. אמר לו, מה שונה עכשו? אמר לו, מאותה שעה שאמרו לו לאדוני, שיש דבר מצוה, הסתתי את דעתי, ובכל שעה אמרתי, "עכשו יקום אדוני", "עכשו יקום אדוני". אמר לו, תן דעתך שאלמד אתך שוב. חזר ולמד אתו ארבע מאות פעמים אחרות - וקלט את הנלמד. יצאה בת קול ואמרה לו, האם נח לך שיוסיפו על חייך ארבע מאות שנים? או שתזקה אתה ודרך לעולם הבא? אמר לו, אני רוצה שאני וכל בני דורי יזכו לעולם הבא. אמר להם הקדוש ברוך הוא, תנו לו זו וזו].

רק מרויחים ואין מפסידים כלל

בארו הצדיקים זי"ע, שמהעבודה הזאת יש למוד מוסר השכל גדול, כי הרי ודאי רב פרידא היה במדרגה מאד גדולה. זה שהוא יושב עם התלמיד בצורה כזאת ובהתמסרות מחלטת כזאת, הוא בודאי זכוף ותקון מדות עצום. אי אפשר לתאר מה יכול להשיג בארבע

מאות פעם בנחת, לו הִזָּה לומד לעצמו, אבל הוא - יש לו רק את התלמיד הזה! הוא אינו עושה חשבונות.

ועכובים מעין אלו מצויים מאד בחיי בני אדם, שמתעכבים וכו', וכועסים מאד על כל עכוב ועכוב שמבלבל אותם לגמרי. וכאן - מדבר בארבע מאות פעמים, כמה זמן זה ארך? והנה רואים, שלא רק שלא הפסיד מזה כלל, אלא רק הרויח, מה שלא תאר ושער בבקשתו, בכלל.

החשבון הזה צריך ללוות אותנו במפגשנו עם כל עכוב ועכוב שמיסר אותנו - שהאדם רק זוכה ואינו מפסיד. אם היינו חושבים על זה במהלך הקשרים שלנו - בהשפעה תורנית ומוסרית לבני אדם, תלמידים ובנים וכו' - אזי מחשבה זו היתה מסייעת לנו להשפיע ביתר התמסרות וביתר סבלנות, מתוך ידיעה שבמעגל הזה רק מרויחים ואין מפסידים כלל.

למעלה ממה שבקש וצפה

וכן בכל פרט ופרט בתקון המדות, כאשר נצבים בפני נסיון של פעם וקפדה, כשאדם רואה שהענין שאליו המתין לא הסתדר כמו שחשב, והוא נמצא במצב של התערערות השלונה או שליטה עצמית, או שצריך לעזר לזולתו, ורואה שהזמן הִקָּר מתבזבז לו ואינו יכול לעשות כלום וכו', וקצפו עולה ומחלחל, שמא איני צריך כל כך להתמסר? אזי ידע, שהעקר לזכור - שלכל אחד מנסים מן השמים בנסיון המתאים לו, ולא למעלה ממדרגתו. והנה אנו רואים, שלנו אין נסיונות גדולים ונוראים כאלו, וגם לא את השכר הגדול והעצום הזה, שאין כמותו, כי בנדאי הנסיון הוא לפי הדרגה של האדם, ולא למעלה הימנו. אבל כל אחד יכול להבחין בזה, שאם אמנם לא יבקשו ממנו להמתין ארבע מאות פעמים ולהיות סבלן באפן קיצוני כל כך, אלא מה שהוא פן נדרש, זה לפי כחו וכח

הבלגתו, ואם יזכה להיות סבלן ומבליג בדברים הקטנים במהלך החיים הפשוט שלו - יזכה להארה גדולה "למעלה ממה שבקש וצפה", כי השכר על דברים כאלו, מגיע ברבוי לאין ערוף מאשר המאמץ עצמו.

להיות דבוק בשכינה הקדושה

מוכא בגמרא (סוטה יד ע"א): 'אמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב: "אחרי ה' אלהיכם תלכו"? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר: "כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא!" אלא, להלך אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא, מה הוא מלביש ערמים, דכתיב: "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם" - אף אתה הלבש ערמים. הקדוש ברוך הוא בקר חולים, דכתיב: "וירא אליו ה' באלני ממרא" - אף אתה בקר חולים. הקדוש ברוך הוא נחם אבלים, דכתיב: "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו" - אף אתה נחם אבלים. הקדוש ברוך הוא קבר מתים, דכתיב: "ויקבר אתו בני" - אף אתה קבר מתים; עד כאן לשון הגמרא.

עבודה זו, להלך אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא, היא הרעיון העמק, שאדם צריך תמיד לזכור להיות דבוק בשכינה הקדושה. אחת המדות של הקדוש ברוך הוא היא, שהוא מתגלה לעיני ברואיו במדת הטוב, כתוב (תהלים קמה, ט): "טוב ה' לכל", וכן כתוב (שם קו, א): "הודו לה' כי טוב כי לעולם תסדו", (שם לד, ט): "טעמו וראו כי טוב ה'", הקדוש ברוך הוא - כל פלו טוב.

וכן נסח הפיוט שאומרים (האשכנזים) בימים הנוראים: "וכל מאמינים שהוא חי וקיים, הטוב, ומטיב לרעים ולטובים". אנחנו אומרים בכרפת המזון "האל הטוב ומטיב", המדה הזאת של 'טוב' - היא יסוד כל הבריאה. וכמו שאנו אומרים בתפלה - "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית", הקדוש ברוך הוא רק טוב, ורוצה שיהיה אדם רק טוב,

כמו כן אנו אומרים בכרפת המזון: "הזן את העולם פלו בטובו", כל הבריאה היא רק טוב, וכמו שיסדו הראשונים את הלשון, ומדרף הטוב - להיטיב.

לראות את הטוב שבכל דבר

וזו פונת הגמרא במסכת סוטה - 'להדבק במדותיו', כי זו היא מדתו של הקדוש ברוך הוא, השם שלו זה 'טוב' - וצריך להדבק בו, מה זה טוב? שיהודי יתמלא בטובה, במתיקות חמימות, שמחה ונעימות - לראות את הטוב שבכל דבר, שיהיה מרצה מכל דבר. וזה בבחינת (תהלים ז, יז): "ויהי נעם ה' אלקינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידיו כוננהו" - שיהיה הכל נעים, שיהיה בבחינת (שיר השירים ה, כז): "חכו ממתקים וכלו מתמידים", וכמו שפתוב (משלי ג, יז): "דרכיה דרכי נעם, וכל נתיבותיה שלום".

מובא במסכת אבות (פרק ב' משנה יג): 'אמר להם רבי יוחנן בן זכאי לתלמידיו איזה דרך ישנה שידבק בה האדם? רבי אלעזר אומר: לב טוב, אמר להם: רואה אני את דברי רבי אלעזר בן עזר מדבריכם, שבכלל דבריו - דבריכם'.

ולמעשה - יהיה תמיד אדם רואה רק טוב בחייו, ולא ילך עם פנים זעופות ונאנח על כל דבר שרואה. כי יש אנשים הרואים כל דבר במבט שחור, והשלמות היא, לראות את הדברים בדרך מבט חיובית, זה ממשיך על האדם אור וטוב.

חטא אדם הראשון

ידוע מהספרים הקדושים, אשר חטא אדם הראשון היה, שנתערב טוב ברע. כי קדם החטא, היה הטוב בפני עצמו והרע בפני עצמו, יצר הרע ויצר הטוב. האדם ראה רק טוב, בברור! אבל אחרי החטא של אדם

הראשון התערב הרע בטוב, שאדם יכול לראות בכל דבר רע את הטוב, ובכל טוב את הרע.

הגמרא אומרת (ספא נב ע"א): שבעה שמות יש ליצר הרע: רע, ערל, טמא, שונא, מכשול, אבן, צפוני. אבל כלם קוראים לו 'יצר הרע'. מכל השמות בותרים "רע", למה? פי עקר הכח של היצר הרע הוא, שהוא משתדל להראות לבני אדם רק רע, מראה לו רע בחבר, מראה לו רע בעצמו, מראה לו רע במצב שלו, מראה לו רע בלמוד שלו, מראה לו רע בתפלה שלו, רע בהכל! זה הענין של היצר הרע, שרוצה לראות הכל רע. ואלו אצל הקדוש ברוך הוא - הוא ההפך לגמרי, שצריך לראות רק טוב בחיים.

קדשת ארץ ישראל משפיעה על תקון המדות

אחד השמות של ארץ ישראל היא 'ארץ טובה', כמו שכתוב בפרשתנו (דברים ג, כה): "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה, אשר בעבר הירדן, החר הטוב הזה והלבנון". פי קדשת ארץ ישראל משפיעה על תקון המדות, כי היא בבחינת הטוב של הקדוש ברוך הוא שמביא טוב לעולם.

ודבר זה מרמז בגמרא (נדרים כב ע"ב): 'עולא במיסקה לארעא דישראל, איתלוו לה תרין בני חוואי בהדה. קם חד שחטה לחבריה. אמר ליה לעולא: יאות עבדי? אמר ליה: אין! ופרע לה בית השחיטה. פי אתא לקמה דרבי יוחנן, אמר ליה: דלמא חס ושלום אחזיקי ידי עוברי עברה?! אמר ליה: נפשך הצלת. קא תמה רבי יוחנן, מפדי כתיב: "ונתן ה' לך שם לב רגז", בבבל כתיב! אמר ליה: ההוא שעטא לא עברין ירדנא'.

[כאשר עולא עלה לארץ ישראל, התלוו אליו שנים מהאמה הנקראת בני חוואי. קם אחד שחט את חברו. אמר הרוצח לעולא: עשיתי טוב? אמר לו: כן! וגלה לו את בית

להיות בבחינת קדשת ארץ ישראל, להיות לגמרי מלא מתיקות, להראות פנים טובות וסבר נחמד לכל בריה וברייה, ולהקרין החוצה רק טוב.

בית המקדש נקרא 'טוב'

וכן בית המקדש נקרא 'טוב', כדאיתא במדרש תהלים (מזמור קיח): וכן הוא אומר (בראשית ב, יב) וינהב הארץ הריא טוב. ואין טוב - אלא בית המקדש, שנאמר (דברים ג, כה): "ההר הטוב הזה והלבנון". כששלמה המלך מתפלל תפלה ארצה שירד שפע לבית המקדש, השיב לו הקדוש ברוך הוא (מלכים א ט, ג) "ויאמר ה' אליו, שמעתי את תפלתך ואת תחנונתך אשר התחננתה לפני, הקדשתי את הבית הזה אשר בנתה, לשום שמי שם עד עולם. והיו עיני ולבי שם כל הימים". ואם הקדוש ברוך הוא, שהוא עצם הטוב, שם את עיניו ולבו שם כל הימים, הרי ששם הוא מקור הטוב הגנוז.

כדי שנוכל לחוות את הטוב

כתוב (דברי הימים א טז, לד-לה) "הודו לה' פי טוב, פי לעולם חסדו; ואמרו, הושיענו אלהי ישענו, וקבצנו והצילנו מן הגוים, להדות לשם קדשך להשתבח בתהלתך". ויש באור נפלא על פסוק זה, שעקר הגאולה הוא כדי שנוכל לחוות את הטוב, להרגיש את הטוב, ולהיות בבחינת הטוב. פי כעת, בשעת הגלות, איננו יכולים להשיג את הטוב הזה, פי מיד ההודיה לה' על הטוב שלו, אנו מבקשים לצאת מן הגלות, פי הגלות, היא הגורם העקרי שלא נזכה לטוב האמתי.

והנה בית המקדש נקרא הר המוריה, ואמרו חז"ל (שיר השירים רבה ד, יב) הר המוריה - שממנו יוצא מרה לעולם - שממנו יוצא מורא לעולם - שמשם יוצא אורה לעולם.

כתוב (תהלים מח, ג): "יפה נוף משוש כל הארץ", וכן כתוב (שם קכב, א): "שמחתי

השחיטה. כאשר הגיע לפני רבי יוחנן, אמר לו: אולי חס ושלום, החזקתי ידי עוברי עברה?! אמר לו: נפשך הצלת. תמה רבי יוחנן, בוא נראה, כתוב: "ונתן ה' לך שם לב רגז" - הרי רק בכבל זה כתוב, ולא בארץ ישראל! אמר לו: באותה שעה עדין לא עברתי את הירדן].

מובא בספר הקדוש 'שבחי הר"ן' (סימן כב), אודות מדותיו והנהגותיו של הרב הקדוש רבי נחמן מברסלב זי"ע, וזו לשונו: ובענין שבירת כל המדות רעות, היה מפלג בקדשה מפלגת מאד מאד. וקצת ספר מענין שבירת פעם ואמר: שמתחלה היה פעסן גדול מאד מאד. ואחר כך, מחמת שרצה להיות איש כשר, כרצונו יתברך, התחיל לשבר מדה זו של פעס, עד שזכה לשבר מדה זו של פעס. אבל תכלית שבירת מדה זו מהפך אל הפך, דהיינו להתהפך לטוב גמור, שלא אכפת לה כלל וכלל שום דבר, ויהיה רק טוב בלי שום צד קפידי בעולם, זה זכה רק בארץ ישראל. שם זכה לזה שנתבטל הפעס בתכלית הבטול, וזכה ונעשה טוב ממש, ולא נשאר בו שום צד קפידי בעלמא. עד שאחר כך, אפלו מי שהיה עושה לו כל הרעות שבעולם - לא היה בלבו שום צד שנאה וקפידי עליו, אדרבא! היה אוהבו ולא היה בלבו עליו כלל, פי היה רק פלו טוב ממש. וגדל עצם הפלגת מדת טובו היה מפרסם לכל מכיריו, פי היה רק פלו טוב בלי שום צד קפדה וכעס כלל - רק פלו טוב. וזה זכה בארץ ישראל כנ"ל. וכבר מבאר בספריו הקדושים תורה על זה, שדיקא בארץ ישראל זוכין לבחינת זו, שהוא בחינת ארץ אפים - הפך פעס וחרון אף, ושבשביל זה נתאנה משה רבנו לארץ ישראל וכו', - כמו שכתוב (שמות לד, ח) "וימרה משה ויקד ארצה" ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה (סנהדרין קיא ע"ב) 'מה ראה - ארץ אפים ראה' וכו', עיני שם; עד כאן לשונו.

ועל פן ארץ ישראל נקראת "ארץ זבת חלב ודבש", פי יש בה נעימות, יש בה בחינת 'דבש וחלב תחת לשונך'. אשרי הזוכה

באמרים לי, בית ה' נלך", "שבת מִשׁוֹשׁ לִבְנוֹ" (איכה ה, טו), מִשׁוֹשׁ זֶה שְׂמִיחָה, גַּם אֵלֶיהוּ הִנְבִּיא, שְׂיִבְשֹׁר אֶת הַגְּאֲלָה, נִקְרָא מִבְּשָׂר טוֹב (ישעיה נב, ז), שֶׁהוּא עֲתִיד לְבָשֹׁר עַל בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ, וְעַל בְּנֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הוּא יִזְכֶּה כָּל יְהוּדֵי לְבַחֲיַנַת הַטוֹב; עֲלֵינוּ לְדַבֵּק בְּטוֹב הַזֶּה!

חֲדָשׁ אָב - הוּא חֲדָשׁ שֶׁל טוֹב

כָּל חֲדָשׁ נִבְרָא בְּאוֹת אַחַת מִסִּימַת, חֲדָשׁ אָב נִבְרָא בְּאוֹת ט' (סֵפֶר יְצִירָה פָּרָק ה), ט' מִרְאָה עַל טוֹב, הֵט' כְּפוּף רֵאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ, לְרַמֵּז שֶׁהַטּוֹבָה גְּנוּזָה בּוֹ. גַּם אִם נִרְאָה בְּתַחֲלַת הַחֲדָשׁ שְׂקֻשָּׁה, אָבֵל אַחֵר כָּף בָּאָה הַנְּחֻמָּה, וּבְיָדָיו שְׂבִשְׂרֵשׁ הַחֲדָשׁ הַזֶּה הוּא טוֹב, בְּנִזְכֵּר לְמַעֲלָה. וְכֵן אֵינָא בְּפִסְיָקְתָא, הַבֵּית שְׁלִישִׁי יִבְנֶה בְּחֲדָשׁ אָב, כִּי הוּא חֲדָשׁ שֶׁל טוֹב.

וְעַל כֵּן, אַהֲרֹן הִכְהֵן שְׂנַסְתִּילֵק בְּחֲדָשׁ זֶה, הוּא אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם. וְזֶה שְׂהִיָּה אַהֲרֹן 'מְטִיב' אֶת הַנְּרוֹת, הֵינּוּ הֵיָּה מְאִיר אֶת הַנְּשָׂמוֹת, הֵיָּה מְעוֹדֵד אֶת הַיְהוּדִים, כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב: "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם", הֵיָּה מְחַדִּיר כָּל יְהוּדֵי אֶת הַהֲבִנָּה כִּי הוּא טוֹב גְּמוֹר, וַיֵּשׁ בּוֹ עֲדִין הַרְבֵּה טוֹב, וְכֵן עָלִיו לְרֵאוֹת אֶת הַטּוֹב שְׂעוֹשָׂה עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מוֹבָא בְּגִמְרָא (בְּבֵא קָמָא נֵד ע"א): 'שְׂאֵל רַבִּי חֲנִינְיָא בֶּן עֲגִיל אֶת רַבִּי חִיָּא בַּר אֲבָא: מִפְּנֵי מָה בְּדַבְרוֹת הָרֵאוֹנוֹת לֹא נֵאמַר בְּהֵם טוֹב? וּבְדַבְרוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת נֵאמַר בְּהֵם טוֹב וְכוּ?' הוֹאִיל וְסוֹפֵן לְהַשְׁתַּבֵּר. וְכִי סוֹפֵן לְהַשְׁתַּבֵּר מֵאִי הוּי? אָמַר רַב אֲשִׁי: חַס וְשְׁלוֹם, פְּסָקָה טוֹבָה מִיִּשְׂרָאֵל. לְכֵן בְּיוֹם הַכְּפוּרִים שְׂנַתְנֵנוּ בּוֹ לוחוֹת שְׂנִיּוֹת, הוּא עֲצֵם הַטּוֹב.

חֲמֻשָּׁה עֶשֶׂר בָּאָב הוּא הַמֶּרְכָּז שֶׁל הַחֲדָשׁ, הוּא הַכַּח שֶׁל הַחֲדָשׁ, וְאִז תִּקְנֵנו אֶת בְּרַכַּת הַטּוֹב וְהַמְטִיב, כְּמוֹבָא בְּגִמְרָא (תְּעִינִית לֹא ע"א), לְפִי שֶׁהַזְּמַן מְסַגֵּל לְהַשְׁיֵג אֶת מִדַּת הַטּוֹב, בֵּין בְּעֵנִינִים שְׂבִין אָדָם לְחִבְרוֹ, וּבֵין בְּעֵנִינִים שְׂבִין אָדָם לְמָקוֹם.

תִּקְוֹן מִדַּת הַטּוֹב שְׂבִין אָדָם לְמָקוֹם הַטּוֹבָה הַגְּדוּלָּה שְׂבִכָּל הַטּוֹבוֹת הִיא אֲהַבַת הַשֵּׁם, שְׂבִזָּה זוֹכִים לְתִקְוֹן מִדַּת הַטּוֹב שְׂבִין אָדָם לְמָקוֹם. וַיֵּשׁ עוֹד עֵינֵן שֶׁל טוֹב, לְדַעַת וּלְהֶאֱמִין שְׂכָל מָה שְׂעוֹבֵר עַל הָאָדָם הוּא הַטּוֹב הָאֲמִתִּי, שְׂזָהוּ "הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב" - כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ, שְׂהַכֵּל בָּא מְמָקוֹם שֶׁל חֲסִדִים וְרַחֲמִים, כִּי הַכֵּל לְטוֹבָה, כִּי אֵין אֲנִי יוֹדְעִים הַכֵּל, וְכָל הָעוֹלָם כָּלוּ הוּא מְלִשׁוֹן הָעֵלָם, שְׂהַכֵּל נְעֵלָם וְנִסְתָּר מִהָאָדָם, וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ מָה עוֹבֵר עָלָיו, וְשְׂאֵין שׁוֹם רַע יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם. וְאִף שִׁישׁ דְּבָרִים שְׂלַעַת עֵתָה נִרְאִים כְּהַפֵּךְ הַטּוֹב, אָבֵל בְּאֲמַת, בְּפִנְיָמִיּוֹת, הֵם טוֹב לְגִמְרֵי.

וַיִּתְרָה מִזֹּאת, לְפַעֲמִים כָּל עֶקֶר בּוֹאוֹ וְהַשְׂפָּעַתּוֹ שֶׁל הַטּוֹב, הוּא רַק עַל יְדֵי שְׂמִתְלַבֵּשׁ בְּהַסְתָּרוֹת וְהַעֲלָמוֹת וְכִסּוּיִים, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ בְּזֵהָר הַקְּדוֹשׁ: "לֵית נְהוּרָא, אֲלֵא הַהוּא דְנִפְיָק מִגּוֹ חֲשׂוּכָא". כִּי הַכֵּל בָּא מְמָקוֹם שֶׁל חֲשֵׁךְ, אוֹ מְחֻמַּת שְׂלֹא יִתְלַבְּשׁוּ הַקְּלָפוֹת לְקַלְקֵל אֶת הַטּוֹב הַזֶּה, אוֹ מְחֻמַּת שְׂאֵינוֹ רְאוּי לְקַבֵּל אֶת הַטּוֹב, אֲלֵא כְּשָׂבֵא עַל יְדֵי הַסְתָּרוֹת דִּיקָא, אוֹ כְּדֵי לְנַסּוֹת אֶת הָאָדָם, אִם יִקְבַּל עַל עֲצָמוֹ לְרֵאוֹת אֶת כָּל הָעוֹבֵר עָלָיו בְּאֲהַבָּה, כִּי אִז יִכְפַּל וַיִּתְגַּדֵּל שְׂכָרוֹ מְאֹד מְאֹד.

אָבֵל עֶקֶר עֲבוּדַת הָאָדָם הִיא, לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֲהַבָּה עֲצוּמָה וּבְשִׂמְחָה גְּדוּלָּה, גַּם לְפָנֵי הַתְּגִלוֹת הַטּוֹב הַנִּרְאָה וְהַנִּגְלָה, אֲלֵא אִף עֲדִין בְּתִקְוִפָּה חֲשׂוּכָה שְׁלוֹ, שְׂעוֹבֵר עָלָיו מָה שְׂעוֹבֵר, וְאֵינוֹ רוֹאֵה שׁוֹם דְּבָר טוֹב בְּחַיָּו, וְהַכֵּל חֲשׂוֹף וְאִפְּלוֹ, אִף עַל פִּי כֵן, בְּכַח הָאֲמוּנָה הַשְׂלֵמָה וְהַתְּמִימָה בְּשֵׁם יִתְבָּרַךְ, יְכוֹל לְהַתְחַזֵּק לְרֵאוֹת בְּטוֹב ה' גַּם כְּשִׁמְר לּוֹ, וּמְמִילָא יִפְתַּח לוֹ הַצֵּהָר הַגְּדוֹל, לְרֵאוֹת אֶת נוֹרְאוֹת נִפְלְאוֹת הַטּוֹב הַזֶּה, שְׂמְאִיר עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

חֲטָא הַמְּרָגְלִים - שְׂלֹא רְאוּ טוֹב

וְכֹאֲשֶׁר נִתְבּוֹנֵן בְּמַהוּת שְׂתֵי הַנְּפִילוֹת שְׂהִיו לְכִלְיִוֹת נִשְׂמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחֲדָשֵׁי תַמּוּז וְאָב,

לשונך מרע", ואת זה המרגלים הרשעים ראו - ולא לקחו מוסר, לראות רק טוב בכל דבר. ואמרו חז"ל (סנהדרין קד ע"ב): 'אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: אתם בכיתם בכיה של חנם, ואני אקבע לכם בכיה לדורות', זו ממש בכיה של חנם, כי היה הפל טוב! הקדוש ברוך הוא מתנהג בחן בחסד ברחמים, עין בעין נראה, ה' בענן עומד עליהם, כל כך ברחמים, הקדוש ברוך הוא אוהב את ישראל. אבל הם ראו הפוך - "בשנאת ה' אתנו".

תקון חטא המרגלים - לראות אהבת ה'

ונה התקון של חטא המרגלים - מדה במדה, לראות את אהבת ה' אלינו, כמוכא בגמרא (מנחות כט ע"א): "על השלחן הטהור" - מלמד שמגביהין אותו, ומראין בו לחם הפנים לעולי רגלים, ואומרים להם, ראו חבתכם לפני המקום, מאי 'חבתכם'? כדברי רבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי, נס גדול נעשה בלחם הפנים, סלוקו כסדורו, שנאמר, (ש"א כא, ז): "לשום לחם חם ביום הלקחו". וכן מוכא בגמרא (יומא נד ע"ב): 'אמר רב קטינא, בשעה שהיו ישראל עולין לרגל - מגללין להם את הפרכת, ומראין להם את הפרוכים שהיו מעורין זה בזה, והיו אומרים להם, ראו חבתכם לפני המקום, כחבת זכר עם נקבה'. ומזה צריך להתעורר להאמין, עד כמה הקדוש ברוך הוא אוהב את ישראל. פי מצוק העתים והנסיונות - האהבה לא נראית, וצריך לשבר את הטבע, לראות את הצד הטוב, להמתין בסבלנות לישועת השם ותברך ולהתחבר לאהבתו.

"והיה ברכה" - בך חותמין

מוכא בגמרא (פסחים ק"ז ע"ב): אמר רבי שמעון בן לקיש: "ואעשה לגוי גדול" - זהו שאומרים אלהי אברהם. "ואברכה" - זהו שאומרים אלהי יצחק. "ואגדלה שמך" - זהו שאומרים אלהי יעקב. יכול יהו חותמין בכלן?

חטא העגל וחטא המרגלים, בנקודות שלא ראו טוב, כמו שכתוב (שמות לב, כא-כב): "ויאמר משה אל אהרן, מה עשה לך העם הזה, כי הבאת עליו חטאה גדלה: ויאמר אהרן, אל יחר אף אדני, אתה ידעת את העם כי ברע הוא" - הינו שהם ראו רע! זה השרש לכל הפירות והאפיקורסות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל במדרש (שמות רבה לא), שבא השטן ובלבל וערבב את העולם, הראה להם את מטתו של משה; הינו שהראה להם מצב שחור וחשוף. כי היצר הרע מראה חשוף, הוא לא רואה את הנקדה האמתית, ומתרעש ברעש גדול וגורם בלבול ומהומה. ואמרו (שמות לב, א): "קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו", כי הם לא ראו את הנקדה הטובה, לא הייתה להם את הסבלנות שעמה צריך להצטייד ברצותם לצאת מן החשוף הגדול הזה של ההסתרה - זו נקדה אחת השייכת לענין חטא המרגלים, שגם לנו בכיה לדורות.

ראו בקדוש ברוך הוא שונא!

הנה חטא המרגלים כתוב בתורה (דברים א, כז): "ותרגנו באהליכם ותאמרו, בשנאת ה' אתנו, הוציאנו אותנו מארץ מצרים". הם ראו בקדוש ברוך הוא שונא! במקום להסתכל על הנהגת החסד של הקדוש ברוך הוא, כמו שאמרו בגמרא (סוטה לה, ע"א): אני חשבתיה לטובה - הם חשבו לרעה. אם היו מתבוננים בטוב שיש - לא היו מדברים.

הענין של לשון הרע

רש"י כתב בתחלת פרשת שלח (במדבר רבה טו, ו): למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה בדברה דבה באחיה, ורשעים הללו ראו - ולא לקחו מוסר. כל הענין של לשון הרע, מבאר בפסוק (תהלים לד, יג): "מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב" - כדי לא לדבר לשון הרע, צריך לראות טוב, כי המשך הפסוק: "נצר

תלמוד לומר: "והיה ברכה" - בך חותמין, ואין חותמין בכלן.

ובאור 'בך חותמין', הינו שהחתימה של הגאולה שאנו מצפים לה, תהא במדה של אברהם. ומהי מדת אברהם? כתוב (ישעיה מא, ח): "אברהם אהבי" - אברהם אוהב את הקדוש ברוך הוא תמיד, כי הוא רואה את האהבה של הקדוש ברוך הוא אליו. וזה הפתח של הדור האחרון לקרב את משיח צדקנו ואת הגאולה על ידי אהבה לקדוש ברוך הוא - לראות בכל מצב את הטוב.

ימים המסגלים לאהבת ה'

גלו הצדיקים, שיש עשרים ואחד ימי בין המצרים, עשרים ואחד ימים עשרים ואחד לילות, שפסוק הכל הם מ"ב ביחד, שהם כנגד מ"ב ערי מקלט, כנגד מ"ב תבות של "ואהבת את ה' אלהיך", אלו ימים המסגלים לאהבת השם.

ה'חפץ חיים' זי"ע מעורר אותנו, שפשוטאומרים את הפסוק "ואהבת את ה' אלקיך" - צריך להכניס את אהבת ה' בלב, ולא יהיה קורא זאת "כמצות אנשים מלמדה".

להתפעל בזו המצוה של "ואהבת"

מובא בספר הקדוש 'שפת אמת' (ואתחנן חר"י) וזו לשונו: 'מה מאד צריך איש ישראל להתפעל בזו המצוה - "ואהבת". שהקדוש ברוך הוא שרם ונעלה מכל, מבקש מאיש ישראל לאהב אותו. והוא פלא בעיני המלאכים ושרים העליונים. והכל בעבור שאנחנו משקעים בעולם הזה השפל, ורצונו לתברך שמו - שיעזב האדם הבלי עולם ויתדבק באהבתו ותברך שמו'.

ומובא בספר הקדוש 'תולדות יעקב יוסף' (פרשת וארא אות א) וזו לשונו: 'שמעתי בשם מורי (רבנו הפעל שם טוב הקדוש זי"ע), מה שנאמר לו משמים טעם אחר ביאת משיח, שאין

מאריכין באהבה רבה; כי בברכה הזאת מבקשים על הגאולה, אבל יש לומר עוד, שזה גלוי האהבה שבינינו לבין אבינו שבשמים, ידיד נפש אב הרחמן, שזה מקרב את הגאולה השלמה.

כרובין המעריין זה בזה

מובא בספר הקדוש 'פרי צדיק' (חדש אדר אות ה), וזו לשונו: 'אמרנו בישוב קשית הריטב"א ז"ל, על מה שאמרנו (יומא נד ע"ב) בשעה שנכנסו אמות העולם להיכל ראו כרובין המעורין זה בזה וכו', והקשה, מדאמרין (כ"ב צט ע"א), שפשאין עושין רצונו של מקום - פניהם לבית, והוא הדין בכרובים דצורתא כדמוכח ביומא, דמראין להם כרובים דצורתא ראו חבתכם וכו', ואם כן, בזמן החרבן שלא היו עושין רצונו של מקום, איך ראו אותם מעריין זה בזה? ואמרנו, שתכף בשעת החרבן, כשראו ישראל שנכנסו אויבים להיכל, אשר לא האמינו מקדם, מיד עשו כלם תשובה, ונעשו ישראל תכף בגדר "עושין רצונו ותברך", ונעשו הכרובין מעריין זה בזה, "פניהם איש אל אחיו". ובירושלמי (ברכות פ"ב ה"ד).

ובמדרש רבה (איכה א, ע) איתא, שבתשעה באב ביום החרבן, נולד תכף משיח, והוא מטעם הנ"ל. רק לא היה עדין הזמן להיות התקון פהגן, אבל על כל פנים, היו ישראל בגדר 'עושין רצונו של מקום'; עד כאן לשונו.

[ומובא בספר הקדוש 'שם משמואל' (דברים תרע"ו) וזו לשונו: 'צריך להבין, מהו ענין הצומות שבכל שנה בזמן הזה? ויש לומר, דהנה אז, באותן הצרות, נטלו ישראל הפוכי [ענש] על כל עוונותיהם, והצרות היו להם לכפרת עון, עד שנעשו נרצים לאביהם שבשמים, ועל כן אמרו ז"ל (יומא נ"ד ע"ב) כשנכנסו נכרים להיכל, ראו כרובים המעורין זה בזה. אף שבזמן שאין עושין רצונו של מקום הפכו פניהם זה מזה (בבא בתרא צט ע"א),

מכל מקום, אז היו מערין מחמת שנעשין אז רצויין, ורצוי זה נשארה ממנו רשימה לדורות בכל שנה בזמן הזה'.

המפה הזאת היא מתוך אהבה!

כלומר, ההנהגה הפלילית, פשהבית קים - אם לא עושים רצונו, אזי "פניהם אל הבית", אבל פשהקדוש ברוך הוא כבר העניש, ונכנסים נכרים ומציתים אש בהיכל, אז כבר מתחיל זמנו של הבית השלישי - "בונה ירושלים ה'", כי בחורבן היתה לדת משיח, כבר הקדוש ברוך הוא מראה את האהבה שיש לו כלפי עם ישראל, ואומר להם: המפה הזאת היא מתוך אהבה!

ולכן היו הפרובים "פניהם איש אל אחיו" - אם המצב נראה של חשך, מצב של חרבן, מצב של גלות, אומר לנו הקדוש ברוך הוא - ראו כמה אהבה יש לי אליכם. ואף שנראה כלפי חוץ חרבן גרוע וירידה נוראה, וכאלו בטול האהבה, אבל ההפך הוא הנכון - הקדוש ברוך הוא מגלה לנו: ראו כמה חבתכם, ראו כמה הפרובים דבוקים זה בזה. ואין נגרעת מאהבת השם יתברך לישראל מאומה. לכן הארת החדש גדולה כל כך, כמה שפע מאיר בחדש זה!

בכל מקום - אני אתכם

כתוב (דברים כד, ב): "ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר", כשאשה התגרשה והתחתנה - לא יכול הבעל הראשון לשוב ולקחתה לו לאשה, אבל אצל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא אחרי שהוא גרש אותנו בחרבן הבית, עדין הוא מחבר עם ישראל, ואומר להם: בכל מקום אני אתכם.

הקשר בין פנסת ישראל להקדוש ברוך הוא - משול כקשר בין איש לאשה, בבחינת "ישיש עליך אלהיך כמשוש חתן על כלה", והפסוק אומר (איכה א, ח) - "חטא חטאה

ירושלם, על כן לנידה היתה", כמו שנדה מתרת ביחוד עם בעלה, כך יש זמן של רחוק מסים, ואחר כך מתבטל הרחוק וכו', כך הוא הפרוד, כביכול, בין פנסת ישראל לדודה. אחר שיבטל סבת הפרוד, בעת בוא דברו הטוב - הרי שמתבטלת ההרחקה ותהיה ההתקשרות כמקדם.

כשהמצב נראה חשוף - קומי!

מוכא בפוסקים (בית חדש סימן רלח): האחרונים קבלו לומר, משכבי עד קומי, שכבי ומקומי עד שכבי, קומי. כלומר, דמחג שבועות שאומרים מגלת רות שכתוב בה (ג, יג): "שכבי עד הבקר", עד תשעה באב שאומרים מגלת איכה, שכתוב בה (ב, ט): "קומי רני בלילה לראש אשמרות" - שכבי, דאין צריך לקום קדם אור הבקר כדי ללמד תורה, כיון דהלילות קצרים. אבל מתשעה באב שאומרים 'קומי', עד חג השבועות שאומרים 'שכבי' - קומי, חייב לקום קדם אור הבקר בראש אשמרת ללמד, כיון דהלילות ארכים. ורואים מזה אשר תשעה באב מכנה בשם 'קומי', והלא דבר הוא! וכא לרמז, אשר גם פשהמצב נראה חשוף וקשה - הקדוש ברוך הוא סובב לו כן מתוך אהבה, ומתוך חסד גדול, לטובתו של האדם.

וגם כאשר האדם מרגיש (ש"א כו, ט): "כי גרשוני מהסתפח בנחלת ה'", כלומר שמרגיש בקשי, גשמי או רוחני, צריך לדעת, שהקדוש ברוך הוא סובב לו כן מתוך אהבתו אליו, להעלותו ממצבו.

אפלו מחצה של ברזל אינה מפסקת

מוכא בגמרא (פסחים פו ע"ב): 'אפלו מחצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים'; לרמז, שגם כשיש חומה אדירה בבחינת "אש שחורה", מכל מקום היא "על גבי אש לבנה". וכמו שכתוב (פסח יח"ט): "כי אתה ה' באש הצתה, וכאש אתה עתיד

לבנותה" - באותה אש שהשם יתברך מצית, באותה אש הוא בונה. כי כל הפנימיות של מצבו, הוא רק טוב, וההתחזקות - לראות רק את טוב ה'. הוא יתברך מביאו לגאולה.

גם כי אלך בגיא צלמות

הגאון הצדיק, רבי איסר זלמן מלצר זי"ע, מבאר את הפסוק (תהלים כג, ד): "גם כי אלך בגיא צלמות, לא אירא רע כי אתה עמדי, שבטך ומשענתך, המה ינחמני". משל למה הדבר דומה? לאב שטייל עם בנו ביער עבות, לפני הכניסה ליער הזהיר אותו, ואמר: דע לך! שלא תעזב אותי אפלו לרגע קט, זה יער מאד סבוך, אם, חס ושלום, תאבד ממני, המצב מספן מאד. הבן שמע אליו, אבל לא עבר זמן רב, והבן הפנה את מבטו לכוון אחר ונעלם מאביו. ורצה מאד לחזור לאביו. ולא ידע את נפשו, וטעה ביער. התחיל הלילה לרדת, והיה שומע קולות מפחידים, בהם יללות של עופות לילה. עודנו משחר לאביו, ופתאום הרגיש סטירה חזקה שנוחתת על לחיו, ומסתפל: מי זה הסוטר לו? והוא רואה שזה אבא שלו, והוא צועק: אבא! אבא! כמה אני מאשר לחזור אליך!

והנמשל הוא, שכאשר אדם חוטא - הקדוש ברוך הוא כאלו מתרחק ממנו, הוא בתוך יער, בתוך מקום חשוך, ופתאום הוא מקבל מכה, אבל כשמתבונן מי הוא המכה - אז הוא מתמלא שמחה.

וזה שכתוב: "גם כי אלך בגיא צלמות, לא אירא רע, כי אתה עמדי, שבטך ומשענתך", כשאטה נותן לי סטירה אני שמח, כי "המה ינחמני", כי אתה עוטף אותי, אני חוזר אליך.

למען יזמרך כבוד - ולא ידם!

מספרים מעשה על הרב הצדיק רבי ליפמן מרדומסק זצ"ל, [חתן רבנו הקדוש רבי שלמה מרדומסק, בעל ה'תפארת שלמה' זי"ע],

שהזדמן אצל הרב הקדוש רבי מנחם מענדל מקאצק זי"ע. שאלו הרבי: אולי יש לך דבר תורה בשם חמ"ד ה'תפארת שלמה'? אמר לו: כן, וכך חותני הצדיק אמר, כתוב, "וידם אהרן", שהיא מדרגה גדולה איך לקבל את כל המצבים, הקדוש ברוך הוא בודק את האדם איך יעמד בעת צרה, אמנם דוד המלך הרחיק ללכת למדרגה יותר גבוהה, "למען יזמרך כבוד, ולא ידם", כשמגיעה הצרה אסור לדם, אלא צריך אף לנגן ולזמר. אמר לו: היטבת לומר דבר גדול! שמחת אותי, שבכל מצב שעובר על האדם, הוא צריך לשמח.

הקדוש ברוך הוא מנסה את הצדיקים

המשגיח הגאון הצדיק, רבי דן סגל שליט"א, כתב מכתב עמוד לזוג שהיה במצב קשה ופנה אליו. אמר להם, דעו, כל יסורים שהקדוש ברוך הוא מיסר את האדם - הם רק לפי כחותיו, וכדאי תא במדרש (בר לב, ג): 'היוצר הזה, אינו בודק בנקנים מרעעים, שאינו מספיק לקוש עליהם אחת עד שהוא שוברם. ומי הוא בודק? בנקנים פים, אפלו מקיש עליהם כמה פעמים - אינם נשברים. כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה את הרשעים, אלא את הצדיקים, שנאמר: "ה' צדיק יבחן", וכתוב (בראשית כב, א): "והאלהים נסה את אברהם". אמר רבי יוסי בן חנינה: הפשטני הזה, בשעה שהוא יודע שהפשתן שלו יפה כל שהוא, כותשה היא משתפחת, וכל זמן שהוא מקיש עליה היא משתמנת. ובשעה שהוא יודע שהפשתן שלו רעה, אינו מספיק לקוש עליה אחת, עד שהיא פוקעת, כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה את הרשעים, אלא את הצדיקים, שנאמר: ה' צדיק יבחן; עד כאן לשונו.

כל עניני העולם הם נסיונות לאדם

איתא בספר הקדוש 'מסלת ישרים' (פרק ראשון) וזו לשונו: 'שהוא מושם באמת בתוך המלחמה החזקה. כי כל עניני העולם, בין

טוב יותר ממה שהוא בוחר לעצמו, כמו שנאמר (תהלים סב ו): "אף לאלהים דומי נפשי, כי ממנו תקנותי". ומקן - שמחתו בכל ענין שיעתיקהו (שיצתק) אליו, ואם יהיה כנגד טבעו, מפני בטחוננו באלהים שלא יעשה לו אלא הטוב לו בכל ענין, פאשר תעשה האם החומלת לבנה ברחיצתו וחתולו וקשירתו והתרתו על פרחו, כמו שאמר דוד, עליו השלום (תהלים קלא, ב): "אם לא שויתי ודוממתי נפשי, כגמל עלי אמו, כגמל עלי נפשי". עד כאן לשונו.

דום לה' והתחולל לו

ה'חפץ חיים' זי"ע אומר, ששמחת יהודי בבזיונות וביסורים, נובעת מאמונתו הטהורה. שולחים אליו יסורים, ועל ידם מוחלים לו ומטהרים אותו, כמו שכתוב (תהלים לו, ז): "דום לה' והתחולל לו", צריכים לקבל את היסורים בחלילים וכלי שיר, צריך לדעת, שה' יתברך עושה הכל לטובת האדם, כמו שראינו בחובת הלקבות, שמטיב לו בזה ובאחריתו.

הטוב בעיניך עשה

ה'חפץ חיים' אומר - מתר להתפלל, אבל אסור לתת עצות לקדוש ברוך הוא. אחרי כל מה שמתפלל, צריך לומר: "הטוב בעיניך עשה", כי רק הקדוש ברוך הוא יודע מה היא ההצלחה של האדם. אחרי שגלו לנו המקבלים את סוד הגלגול - ירדו כל התמיהות, כי אדם מתקן, לא רק את מה שפגם בגלגול זה, אלא אף מה שפגם בגלגול קודם.

הלא זו רק טפיחה ידידותית

מעשה שהיה אצל גאון ישראל וקדושו, רבנו הקדוש בעל ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע, פאשר, בר מינן, ארעה אצלו אבלות אצל אחד מיוצאי חלציו, רחמנא לצלן. את ההלונה עשו לפני התפלה. כשחזר, אומר, כשאדם הולך להתפלל בבקר, ורואה שמישהו נותן לו מכה חזקה על הפתח, הוא מיד מסתובב

לשוב בין לרע, הנה הם נסיונות לאדם, העני מצד אחד והעשר מצד אחד, כענין שאמר שלמה (משלי ל, ט): "פן אשבע וכחשתי ואמרת מי ה', ופן אורש וגנבתי" וגו'. השלוח מצד אחד והיסורין מצד אחד. עד שנמצאת המלחמה אליו פנים ואחור. ואם יהיה לבן חיל וינצח המלחמה מכל הצדדין, הוא יהיה האדם השלם אשר יזכה לדבק בבוראו, ויצא מן הפרודור הזה ויבנס בטרקלין לאור באור החיים. וכפי השעור אשר כבש את יצרו ותאוותיו, ונתרחק מן המרחיקים אותו מהטוב ונשתדל לדבק בו - פן ישיגהו וישמח בו; עד כאן לשונו.

מגביר עבודת האלהים

וכתב בספר הקדוש 'חובת הלקבות' (שער הבטחון פרק ג): "ואם הוא מגביר עבודת האלהים, ובוחר ביראתו, ובוטח בו בעניני תורתו ועולמו, וסר מן הדברים המגנים וכוסף למדות הטובות, לא יבעט במנוחה, ולא יטה אל השלחה, ולא ישיאהו היצר, ולא יפת בכשפי העולם, יסתלק מעליו טרח הגלגול והסבוב בהקאת טרפו".

ודוממתי נפשי כגמל עלי אמו

ובהקדמה לשער הבטחון כתב - והבוטח בה', הוא תובע מסבות הטרף מה שיש בו יותר מנוחה לגופו ושם טוב לו, ופנאי ללב, ומה שהוא מפיק יותר לחובות תורתו עם יתר אמונתו, כי הסבה לא תוסיף לו בחקו ולא תחסרהו ממנו מאומה, אלא בגזרת האלהים, יתברך, כמו שנאמר (תהלים עה, ז-ח): "כי לא ממוצא וממערב, ולא ממדבר הרים: כי אלהים שפט, זה ישפיל וזה ירים", ואמר (תהלים כג ב): "בנאות דשא ירביצני, על מי מנחות ינהלני". ומקן - מעוט צער נפשו במסחרו, ואם תתעבב אצלו פרקמטיא, או אם לא יוכל לגבות חובו, או אם יפגעהו חלי בגופו, מפני שהוא יודע, כי הבורא, יתברך, מתקן ענינו יותר ממנו, ובוחר לו

ומסתכל: מי נתן את המפה? אם זה ידיד - מקבל באהבה, כי הלא זו רק טפיחה ידידותית. אבל אם לאו - הוא מקפיד. כמו כן אני קבלתי כעת מפה חזקה וכוֹאֶבֶת עד מאד, והנה אני מתבונן, ומבחין שֶהֵיזָה זה הקדוש ברוך הוא, שטפח על גבי בידירות לפני התפלה, אזי אני נרגע, כי היתה זאת מידיו הרחיקאיות של בורא עולם - על פן הבה ונתפלל בעז ובחשק החל מ'הודו לה' קראו בשמו'.

מספרים גם על קדוש עליון, הגאון החסיד רבנו אליהו מוילנא זי"ע, שבתו נפטרה ממש לפני החפה. ואמו באה אליו בחלום, ואמרה לו, אלו ידעת כמה זכית, הית רוקד בהלוגיה שלה, יותר מאשר היית אמור לרקד בחתונה.

אנא ה'! רק ברחמים

איננו יודעים להסביר, איך המצב שהקדוש ברוך הוא מכונן לאדם - הוא באמת רק הטוב. הרב הקדוש רבי לוי יצחק מבארדיטשוב - סגורן של ישראל זי"ע, היה מפציר בתפלה מאת הקדוש ברוך הוא: אנא ה'! רק ברחמים, רחם על בניך. והוסיף ואמר 'אם אני הייתי הבורא - הייתי מנהיג את העולם, בדיוק כמו שהקדוש ברוך הוא מנהיג', לא כמו שאנו חושבים שהיננו מושיעים את כלם, כמו שרוצים את העולם יפה ומאשר, זו טעות! צריך לדעת, שהקדוש ברוך הוא מסובב את העולם במצב הכי טוב, לכן תמיד צריך לומר: "הטוב בעיניך עשה". כי לקדוש ברוך הוא לא צריך לתת עצות איך להנהיג את העולם, רק להתפלל ולבקש, ובודאי על ידי תפלה מתעוררים רחמים ומתגלים חסדים על כללות נשמות ישראל.

הקדוש ברוך הוא יגאל את ישראל בחדש אב

מובא במדרש (פסיקתא דרב כהנא יג, טו): 'אמר רבי אבון, עלה אריה במזל אריה והחריב את אריאל. עלה אריה - זה נבוכדנאצר הרשע,

דכתיב בה: עלה אריה מסבכו (ירמיה ד, ז). במזל אריה - עד גלות ירושלים בחדש החמישי (שם א ג). והחריב אריאל - הוא אריאל אריאל, קרית חנה דוד (ישעיה כט, א). על מנת שיבא אריה במזל אריה, ויבנה אריאל. יבא אריה - זה הקדוש ברוך הוא, דכתיב ביה: "אריה שאג, מי לא ירא" (עמוס ג, ח). במזל אריה - "והפכתי אכלם לששון" (ירמיה לא, יב). ויבנה אריאל - "בונה ירושלים ה', נדחי ישראל כנס" (תהלים קמו ב).

אריה שאג מי לא ירא

והיננו, שהקדוש ברוך הוא יגאל את ישראל בחדש אב, שהוא פנגד אריה. לאריה יש שתי בחינות. יש לו שאגה ופחד בבחינת "אריה שאג מי לא ירא", כל חיות היער פוחדות ממנו. אבל מצד שני, האריה הוא מלך החיות, כשהוא שואג - כלם מוצאים בשאגה שלו נחמה, שהוא מגן על החיות. נכון, לפעמים שאגה נראית אכזרית ומזראת, כך זה נראה שהקדוש ברוך הוא כאלו מעורר מדת הדין, אבל צריך לזכור, שהשאגה באה ממי שאנו בוטחים בו, שהוא הקדוש ברוך הוא - מלך המלכים.

עם ישראל התברך בתאר 'אריה', כמו שכתוב (במדבר כד, ט): 'כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו', שגם במצבים הקשים - תמיד רודפים אחר הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב: "ילכו כארי שאג", וזה מה שמובא בזהר הקדוש (שמות ה' ע"ב): 'אלמלי הו' ידעין בני נשא, רחיקותא דרחים קדשא בריך הוא לישראל, הו' שאגין ככפיריא למרדף אבתריה'; [אם היו יודעים בני האדם, את האהבה שאוהב הקדוש ברוך הוא את ישראל, היו שואגים ככפירים לרדף אחריו].

הסגלה של רבנו חיים מוואלוז'ין זי"ע

סגלה נפלאה מופיעה בלשון קדשו של רבנו, הגאון הקדוש, רבנו חיים מוואלוז'ין

להפסקה, ואחר כך הם הסתפקו אם בדיקו את התננות אם לאו. והחליטו שבדיקו את התננות בדיקו בזמן שלמדתם, וכך נצלת.

ספר הגאון הקדוש, רבנו יצחק זאב, הרב מבריסק זי"ע, שתמיד היה מנסה זאת. כשהיה באיזה מצב של צר ומצוק, היה אומר בפיו ובלבבו את דברי הנפש החיים הנ"ל, וזכה לראות עין בעין את נסיו של השם יתברך.

הגמרא אומרת (ברכות ס' ע"א): כל מאי דעביד רחמנא, לטב עביד (וכן הוא בארץ חיים סימן רל סעיף ח): לעולם יהא רגיל לומר כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, לכן צריך להתחזק, לפחות להתרגל לומר שהכל לטובה, ולהשריש זאת בלבנו.

כשלומד מגלה אהבת ה' לישראל

איתא בירושלמי, פרק בתרא דברכות, אם ראיית דור שמתרשלין עצמן מן התורה, עמד והחזק בה, ואתה נוטל שכר כלם. כי כשלומד תורה, מגלה את האהבה שיש לקדוש ברוך הוא לנשמות ישראל, כי אהבה זו מקפלת בתורה, בפרט כשהוא יחיד שמתחזק בתורה, וכמו שאמרו חז"ל (תנא דבי אליהו רבה פרק כו): שפשאדם יושב ושונה - הקדוש ברוך הוא יושב ושונה כנגדו.

יהי רצון שנתחזק במדה הזאת של מדת הטוב, ונדע ונשכיל ונאמין, כי כל מה שעושה אתנו הקדוש ברוך הוא, בפרטי פרטות, הוא הכל לטובה, ויהי רצון שנוזק לגאלה שלמה, במהרה בימינו, אמן.

זי"ע (נפש החיים שער ג, פרק יב): 'ובאמת הוא ענין גדול וסגלה נפלאה, להסיר ולבטל מעליו כל דינין ורצונות אחרים, שלא יוכלו לשלט בו ולא יעשו שום רשם כלל - כשהאדם קובע בלבו לומר, הלא ה' הוא האלקים האמתי, ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם, וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט, יתברך שמו. ומבטל בלבו בטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם. ומשעבד ומדבק טהר מחשבתו רק לאדון יחיד, ברוך הוא. כן יספיק הוא יתברך בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפעל לו שום דבר כלל; עד כאן לשונו. וצריך לידע, שסגלה זו, טובה, לא רק במה שעובר עליו וכו', אלא גם בעניני עבודת השם, כשאדם חי בידעה שהכל מבורא עולם - מקבל כחות אדירים שמעל הטבע.

איך שסגלה זו הצילה מנוק

רבות הצילה סגלה זו מנוק. מספר על הגאון הקדוש, רבי יוסף דב סולוביצ'יק מבריסק זי"ע, שפעם הגיע אליו יהודי נפחד, נקש על דלת ביתו בהסוס, והחל לבכות, כי כלו פחד ורעדה, שמא השוטרים ימצאו בחנות שלו סחורות מברחות ויהיה במצב מסכן. ולא ידע מה לעשות... מיד פתח לו את הספר הקדוש 'נפש החיים' והתחילו ללמד. למדו חצי שעה ואמר לו: התחזק בדבר הזה. ואז באה אשתו וספרה לו: "היה נס פלאי פלאים. השוטרים סמנו בפס אדם את התנות, ויצאו